

BỘ GIÁO DỤC & ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT

TRẦN QUỐC VIỆT

NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG MÔ HÌNH
HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ
QUỐC GIA VIỆT NAM

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2017

BỘ GIÁO DỤC & ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC MỎ - ĐỊA CHẤT

TRẦN QUỐC VIỆT

NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG MÔ HÌNH
HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ
QUỐC GIA VIỆT NAM

Ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 62 34 0410

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

PGS. TS. Nguyễn Đức Thành

TS. Nguyễn Xuân Thắng

HÀ NỘI - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan bản luận án là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực và chưa từng công bố trong bất cứ công trình nào khác.

Hà Nội, ngày tháng năm 2017

Tác giả luận án

Trần Quốc Việt

MỤC LỤC

Trang

Trang phụ bìa	
Lời cam đoan	
Mục lục	
Danh mục các chữ viết tắt	
Danh mục các bảng	
Danh mục các hình	
MỞ ĐẦU.....	1
CHƯƠNG 1 TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN.....	9
1.1. Tổng quan nghiên cứu có liên quan đến đề tài luận án.....	9
1.1.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	9
1.1.2. Tình hình nghiên cứu ngoài nước.....	15
1.2. Các văn bản pháp quy của nhà nước liên quan đến hoạt động của Tập đoàn dầu khí Việt Nam.....	17
1.3. Tổng quan thực tiễn hoạt động của một số Tập đoàn kinh tế.....	20
1.3.1. Sự thành công của Tập đoàn Samsung – Hàn Quốc.....	20
1.3.2. Sự thành công của Tập đoàn Temasek Holdings (Singapore).....	20
1.3.3. Sự thành công của Tập đoàn Metro.....	22
1.3.4. Sự sụp đổ của Tập đoàn Dầu mỏ Yukos ở Nga.....	22
1.3.5. Sự sụp đổ của Tập đoàn công nghiệp tàu thủy Việt Nam (Vinashin).....	23
1.4. Đánh giá các công trình có liên quan và các vấn đề cần nghiên cứu.....	23
CHƯƠNG 2 CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ MÔ HÌNH TẬP ĐOÀN KINH TẾ.....	25
2.1. Cơ sở lý luận và thực tiễn về mô hình Tập đoàn kinh tế.....	25
2.1.1. Những vấn đề lý luận về mô hình Tập đoàn kinh tế.....	25
2.1.2. Một số mô hình Tập đoàn kinh tế trên thế giới.....	40
2.1.3. Kinh nghiệm phát triển Tập đoàn kinh tế ở một số nước và bài học đối với Việt Nam.....	46
2.2. Thực trạng mô hình Tập đoàn kinh tế nhà nước ở Việt Nam.....	50
2.2.1. Sự cần thiết hình thành các Tập đoàn kinh tế nhà nước ở Việt Nam.....	50

2.2.2. Chủ trương của Đảng và Nhà nước về thí điểm hình thành các Tập đoàn kinh tế nhà nước	52
2.2.3. Đặc điểm, vai trò, điều kiện hình thành Tập đoàn kinh tế nhà nước Việt Nam.....	53
2.2.4. Mô hình hoạt động của Tập đoàn kinh tế nhà nước Việt Nam	56
2.2.5. Kết quả sản xuất kinh doanh của các Tập đoàn kinh tế nhà nước ở Việt Nam.....	60
2.2.6. Đánh giá kết quả hoạt động của các Tập đoàn kinh tế nhà nước ở Việt Nam.....	64
Kết luận Chương 2.....	69
CHƯƠNG 3 THỰC TRẠNG MÔ HÌNH HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM	70
3.1. Giới thiệu chung về Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	70
3.1.1. Đặc điểm của ngành Công nghiệp dầu khí.....	70
3.1.2. Quá trình hình thành và phát triển Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	71
3.2. Kết quả hoạt động của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	72
3.2.1. Các nhân tố ảnh hưởng đến hoạt động của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam.....	72
3.2.2. Chủ trương của Đảng và nhà nước về phát triển Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam giai đoạn đến năm 2015	76
3.3. Đánh giá chung	95
3.3.1. Kết quả đạt được	95
3.3.2. Một số hạn chế	98
Kết luận Chương 3	105
CHƯƠNG 4 XÂY DỰNG MÔ HÌNH HOẠT ĐỘNG CỦA TẬP ĐOÀN DẦU KHÍ QUỐC GIA VIỆT NAM.....	106
4.1. Định hướng phát triển của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam.....	106
4.1.1. Quan điểm phát triển	106
4.1.2. Mục tiêu phát triển	107
4.2. Mô hình hoạt động của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam giai đoạn tới	110
4.2.1. Căn cứ xây dựng mô hình hoạt động	110
4.2.2. Lựa chọn mô hình hoạt động của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	120

4.3. Điều kiện thực hiện mô hình.....	144
4.4. Kiến nghị thực hiện mô hình	145
Kết luận Chương 4.....	146
KẾT LUẬN CHUNG.....	148
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ	
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

1. Tiếng Việt

STT	Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	Công ty CP	Công ty cổ phần
2	CPH	Cổ phần hóa
3	ĐMDN	Đổi mới doanh nghiệp
4	DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
5	Gazpromviet	Công ty liên doanh dầu khí Gazprom -Việt
6	GDP	Tổng giá trị quốc nội
7	LD	Liên doanh
8	LN	Lợi nhuận
9	NSNN	Ngân sách nhà nước
10	HĐQT	Hội đồng quản trị
11	Rusvietpetro	Công ty liên doanh dầu khí Nga –Việt
12	Tập đoàn DKQGVN	Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam
13	Tập đoàn DKVN	Tập đoàn dầu khí Việt Nam
14	TĐKT	Tập đoàn kinh tế
15	TĐKTNN	Tập đoàn kinh tế nhà nước
16	TKTD & KTDK	Tìm kiếm thăm dò và khai thác dầu khí
17	TNHH 1 TV	Công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên

2. Chữ viết tắt tiếng Anh

Chữ viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
BRS	Binh Son Refining and Petrochemical Company	Công ty Lọc dầu Bình Sơn
CNOOC	China National Offshore Oil Corporation	Công ty dầu khí Quốc gia Trung Quốc
DMC	Drilling Mud Corporation	Tổng công ty Dung dịch khoan và Hóa phẩm Dầu khí
DQS	Dung Quat Shipbuilding Industry Company LTD	Công ty Đóng tàu Dung Quất
IOC	International Oil Company	Công ty dầu khí quốc tế
NOC	National Oil Company	Công ty dầu khí Quốc gia
NSRP	Nghison Refining and Petrochemical Company	Công ty liên doanh Lọc Hóa dầu Nghi Sơn
PETROSETCO	PetroVietNam Services Joint	Tổng công ty Dịch vụ Tổng hợp

Chữ viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
	Stock Corporation	Dầu khí
POC	Bien Dong Production Operating Company	Công ty liên doanh điều hành dầu khí Biển Đông
PTSC	PetroVietnam Technical Services Corporation	Tổng công ty Dịch vụ kỹ thuật Dầu khí
PVC	Petrovietnam Constructon Joint Stock Corporation	Tổng công ty Xây lắp Dầu khí
PVCOMBANK	Vietnam Public Joint Stock Commercial Bank	Ngân hàng đại chúng
PVD	Petrovietnam Drilling and Well Services Corporation	Tổng công ty Khoan và Dịch vụ giếng khoan Dầu khí
PVFCCo	PetroVietnam Fertilizer and Chemicals Corporation	Tổng công ty Phân bón và Hóa chất Dầu khí
Pvgas	PetroVietnam Gas Joint Stock Corporation	Tổng công ty Khí Việt Nam
PVI	PVI Insurance Corporation	Tổng công ty Bảo hiểm Dầu khí
PVMTC	PetroVietnam ManPower Training College	Trường Cao đẳng nghề Dầu khí
PVN	Vietnam Oil and Gas Group	Công ty Mẹ - Tập đoàn Dầu khí Việt Nam
PVOil	PetroVietnam Oil Corporation	Tổng công ty Dầu Việt Nam
PVP	PetroVietnam Power Corporation	Tổng công ty Điện lực dầu khí Việt Nam
PVTRANS	PetroVietnam Transportation Corporation	Tổng công ty Vận tải Dầu khí
PVEP	PetroVietnam Exploration Production Corporation	Tổng công ty thăm dò và khai thác dầu khí

DANH MỤC CÁC BẢNG

TT	Tên bảng	Trang
Bảng 2.1	Một số dự án trọng điểm do các TĐKTNN thực hiện.....	63
Bảng 2.2	Tổng hợp đầu tư ngoài ngành của các Tập đoàn kinh tế	64
Bảng 3.1	Sản lượng khai thác dầu khí	87
Bảng 3.2	Kết quả các chỉ tiêu chủ yếu của Tập đoàn DKVN.....	90
Bảng 3.3	Thực hiện tái cấu trúc doanh nghiệp của TĐ DKVN 2011-2015.....	94
Bảng 3.4	Hiệu quả hoạt động của Tập đoàn DKVN 2011-2015	102
Bảng 3.5	Hiệu quả hoạt động các lĩnh vực của Tập đoàn DKVN 2011-2015.....	102
Bảng 3.6	Năng suất sử dụng vốn của Tập đoàn DKVN 2011-2015.....	103
Bảng 3.7	Năng suất lao động của Tập đoàn DKVN 2011-2015.....	103
Bảng 3.8	Thực hiện đầu tư của Tập đoàn DKQGVN giai đoạn 2011-2015.....	104
Bảng 3.9	So sánh Quy mô tài sản của Tập đoàn DKVN và các NOCs	104
Bảng 3.10	So sánh các lĩnh vực hoạt động của Tập đoàn DKVN với các NOCs ..	104
Bảng 4.1	Thực hiện đầu tư của Tập đoàn DKQGVN giai đoạn 2011-2015.....	138
Bảng 4.2	Tổng nhu cầu đầu tư của toàn Tập đoàn DKQGVN	138
Bảng 4.3	Mô hình SWOT về tài chính của PVN	140
Bảng 4.4	Nguồn vốn chủ sở hữu của Petrovietnam.....	141
Bảng 4.5	Phân bổ vốn tự có của PVN theo danh mục đầu tư 2016-2025.....	142

DANH MỤC CÁC HÌNH

TT	Tên hình	Trang
Hình 2.1	Mô hình Tập đoàn nhất nguyên	30
Hình 2.2	Mô hình Tập đoàn công ty mẹ nắm vốn	31
Hình 2.3	Mô hình Tập đoàn theo cấu trúc hỗn hợp	32
Hình 2.4	Mô hình Tập đoàn cấu trúc sở hữu đơn giản	33
Hình 2.5	Mô hình Tập đoàn mà các thành viên đồng cấp	33
Hình 2.6	Tập đoàn có Công ty mẹ trực tiếp đầu tư, kiểm soát một số công ty thành viên không thuộc cấp dưới trực tiếp	34
Hình 2.7	Mô hình Tập đoàn có cấu trúc sở hữu hỗn hợp	34
Hình 2.8	Mô hình Tập đoàn trong Tập đoàn.....	35
Hình 2.9	Kết quả sản xuất kinh doanh của Shell	43
Hình 2.10	Kết quả sản xuất kinh doanh của CNOOC	44
Hình 2.11	Kết quả sản xuất kinh doanh của Petronas.....	45
Hình 2.12	Kết quả sản xuất kinh doanh của Gazprom.....	46
Hình 2.13	Tình hình đầu tư ra ngoài ngành của các Tập đoàn kinh tế, Tổng công ty Nhà nước (Tỷ đồng).....	64
Hình 3.1	Dự báo cung cầu dầu dài hạn của thế giới	73
Hình 3.2	Cân bằng cung-cầu LNG của Châu Á-Thái Bình Dương.....	74
Hình 3.3	Cơ cấu quản lý nhà nước ngành dầu khí Việt Nam	79
Hình 3.4	Mô hình tổ chức, quản lý Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	81
Hình 3.5	Mô hình cấu trúc quan hệ trong Tập đoàn DKQGVN.....	82
Hình 3.6	Mô hình liên kết trong Tập đoàn DKVN	84
Hình 3.7	Trữ lượng tiềm năng.....	85
Hình 3.8	Hoạt động các lô dầu khí ở Việt Nam.....	86
Hình 3.9	Hoạt động các lô dầu khí ở nước ngoài	87
Hình 3.10	Lĩnh vực hoạt động của Tập đoàn DKVN sau tái cấu trúc.....	92
Hình 4.1	Các kịch bản tăng trưởng GDP	115
Hình 4.2	Các cấp bậc quản lý ngành dầu khí hiện tại của Việt Nam.....	121
Hình 4.3	Các cấp bậc quản lý ngành dầu khí Việt Nam (2016-2020)	122
Hình 4.4	Các cấp bậc quản lý ngành dầu khí Việt Nam (sau năm 2020)	123
Hình 4.5	Mô hình tổ chức, quản lý của Tập đoàn DKQGVN giai đoạn từ 2016 ...	127
Hình 4.6	Mô hình sản xuất kinh doanh của Tập đoàn DKQGVN	128
Hình 4.7	Mô hình liên kết của Tập đoàn Dầu khí quốc gia Việt Nam	129